

HOE VERWIJS IK NAAR BRONNEN IN MIJN SCRIPTIE?

1. BRONVERMELDING – DISCUSSIE

- Wat is plagiaat?
- Wat is het verschil tussen weergeven (samenvatten of parafraseren) en citeren?
- Wat gebruik jij zelf: het auteur-jaarsysteem, of het voetnootsysteem? Waarom?

VOORBEELD

Auteur-jaarsysteem	Voetnootsysteem
Zowel de grenzen tussen kinderen en volwassenen als de grenzen tussen jeugdliteratuur en literatuur voor volwassenen 'zijn niet meer zo absoluut als dertig, veertig jaar geleden'. (De Vries 2001:50)	Zowel de grenzen tussen kinderen en volwassenen als de grenzen tussen jeugdliteratuur en literatuur voor volwassenen 'zijn niet meer zo absoluut als dertig, veertig jaar geleden'. ⁶ ⁶ A. de Vries, 'Het kinderboek in niemandsland. Het verdwijnende kinderboek revisited'. In: <i>Literatuur zonder leeftijd</i> 54 (2001), p. 50.

2. HET AUTEUR-JAARSTEEEM – BRONVERMELDING IN DE TEKST (A)

Hieronder zie je twee willekeurig gekozen fragmenten – uit een artikel over Eerste Wereldoorlogpoëzie (A) en uit een boek over Paul van Ostaijen (B), beide van dezelfde auteur.

- Bekijk eerst de bronverwijzingen in fragment A en B. Er zijn enkele verschillen. Welke? Hoe komt dat, denk je? Wat voor conventie gebruik je zelf / zou je zelf gebruiken?

FRAGMENT A

Twee jaar later durfde hij veel explicieter te zijn. In een boos gedicht over de manier waarop ook na de Wapenstilstand Vlaamse soldaten werden vastgehouden en misprezen, gaf Simons aan dat de Belgische staat zich deze behandeling nog zou beklagen. Steeds duidelijker zouden Vlamingen zich uitspreken voor een zelfstandig Vlaanderen:

In koude en duister kiemt die we eens de lang-betrachte
Begroeten zullen als de Vrijtriumfklok luidt:
Uit de verdrukking rijst ZELFSTANDIGHEIDSGEDACHTE
Die groeit tot Vrijheidsboom over gansch Vlaandren uit.

(De Pillecyn & Simons 1920, 32)

Van een onafhankelijk Vlaanderen is in Versailles echter nooit sprake geweest, laat staan van een aanhechting van Frans-Vlaanderen. Onder meer in de Russische (Buelens 2008b, 112-115, 124-125) en Engelse (116-123) poëzie was het door de Duitsers wederrechtelijk overrompelde België uitgegroeid tot een symbool. Het was ondenkbaar dat land op te delen.

Bron: Geert Buelens, 'Oranje bloed? Eerste Wereldoorlogpoëzie in vergelijkend perspectief'. In: *Internationale Neerlandistiek*, jg. 48, jubileumnummer IVN 1970-2000, 2010, p. 49.

FRAGMENT B

Hoofdstuk 6 | 1965-1985 – Opstand en berusting

een duidelijk spiritueel einddoel. De zuivere lyriek van Kandinsky en Van Ostaijen streeft zij nóg radicaler na. Kandinsky wou dat de schilderkunst zich “als werkelijk zuivere kunst in dienst [zou] stellen van het goddelijke.” [Kandinsky 1993:74] Van Ostaijen was er zich van bewust dat de kunst enkel een na-gloed van dat goddelijke kon opvangen. In navolging van Nietzsche en Heidegger is ook voor Reniers het absolute iets abstracts. De moderne mens voelt enkel nog de leegte, de woestijn, de totale verlatenheid. Vandaar dat Reniers het “Wit” met het “Zijn” associeerde (cf. supra). Het eigenlijke Zijn kan volgens haar “alleen opgeroepen worden door de taal. De taal is de laatste mediatie. En de muziek.” [in Roggeman 1975b:10]²⁷ En dus laat de modernistisch-metafysische dichter (Van Ostaijen, Reniers) zich leiden door die taal en door de muzikale aspecten ervan. De eigenlijke compositie verloopt bij hen dan ook helemaal niet volgens een streng, vooraf bepaald schema. Het ene woord lokt het andere uit en deze associatieve dynamiek resulteert uiteindelijk in een gedicht. Net als Van Ostaijen mijdt Reniers in dat proces het gebruik van metaforen die van het gedicht vandaan wijzen. De beelden die ze gebruikt (“beelden van een dynamische beweging” [idem:8]) zijn – net als in de associatieve ketens van Van Ostaijen (cf. 2.2.1, 2.3 & 2.5) – bedoeld als de rechtstreekse uitdrukking van een (innerlijke) realiteit. In het hier geciteerde interview met Willem M. Roggeman situeert Reniers zich uitdrukkelijk in de traditie van Van Ostaijen: “En Van Ostaijen, ja, met *Bezette Stad* en gedichten als ‘*Facture Baroque*’ en ‘*Landschap*’, want hij gebruikt ook de taal om de klankwaarde eruit te bevrijden. Het “in het metafysische geankerend [sic] spel met woorden”! Hij geeft het voorbeeld.” [in Roggeman 1977b:10] Als docente aan de Vrije Universiteit Brussel zou Reniers – samen met onder meer Jean Weisgerber, Paul Hadermann en Jan de Roek – verschillende generaties studenten inwijden in de esthetica van van het modernisme en die van Van Ostaijen in het bijzonder. Onder meer het tijdschrift *Impuls* zou daar de sporen van dragen (cf. 6.2).

eerst de
vent,
later de
vorm
(Hedwig
Speliers)

Ook in het poëtische denken van Hedwig Speliers (°1935) speelt Van Ostaijen een belangrijke rol. Vlak na het beëindigen van zijn Streuvelsboek *Als een oude Germaanse eik*, kondigde hij aan dat hij een biografie over Van Ostaijen zou gaan schrijven: “Het enige wat ik al heb is de titel: *Paus van Ostaijen*.” [in Schaevers 2000:4] Die titel verwijst uiteraard naar de in ‘*Wies Moens en ik*’ verhaalde anekdote over de bijnaam die Moens aan Van Ostaijen gaf,²⁸ maar in het geval van Speliers vat ze meteen ook zijn hele visie op de dichter samen. Voor hem is Van Ostaijen immers dé Vlaamse poëzietheoreticus bij uitstek, het hoofd van de Heilige Formalistische Kerk. Als hij de titel zou gebruiken voor zijn boek, dan zou Speliers echter onwillekeurig ook iets over zichzelf meedelen. Hem wordt namelijk eveneens geregeld verweten dat hij een doctrinaire theoreticus is (cf. 7.1). Dat hij theorie belangrijk vindt, kan moeilijk worden ontkend. “Ieder serieus dichter heeft een serieuze poëtica,” stelt hij lapidair. [Speliers 1992:102] En hij voegt eraan toe: “Serieuze dichters houden zich een leven lang serieus bezig met de dichtkunst. De dichtkunst is hun voornaamste bestaansreden.” [ibidem] Gezien zijn onblusbare activiteit op dit vlak, kan je vermoeden dat dit ook voor Speliers zelf geldt. Als je in Vlaanderen geïnteresseerd bent in poëticastudie kom je sowieso bij Van

- In fragment B vinden we deze bronverwijzing: [in Roggeman 1975b:10]. Waarom staat daar 'in'? En wat betekent die 'b'?
- Wat betekenen de volgende Latijnse woorden in fragment B: *supra*, *sic*, *idem* en *ibidem*? Wat is het antoniem van *supra*?
- Op welke manier wordt in fragment B verwezen naar eerdere/volgende paragrafen?
- *Impuls* en *Als een oude Germaanse eik* staan gecursiveerd in fragment B. Waarom?
- In fragment B maakt de auteur gebruik van vierkante haken, in A van ronde. Is het de gewoonte om bronverwijzingen tussen vierkante of ronde haken te zetten?
- Waarom staat het citaat in fragment A niet tussen aanhalingstekens?

3. HET AUTEUR-JAARSYSTEEM – BRONVERMELDING IN DE TEKST (B)

Hieronder zie je nog een aantal voorbeelden van hoe het auteur-jaarsysteem kan worden toegepast. Voorbeelden A en B zijn ontleend aan Buelens (2001: 364-365 en 540), voorbeelden C, D en E aan Steehouder (1999: 314), voorbeeld F aan De Wachter en Van Soom (2010: 59) en voorbeeld G aan Verdaasdonk (2008: 38).

VOORBEELD A

Gillet vertelt het verhaal over de auteurs en bladen die hier nu aan bod komen nogal ongenueanceerd in het hoofdstuk 'Antimodernistische strekkingen'.
[Gillet 1988:passim]

VOORBEELD B

Er zijn mensen wier verschijning in ons leven ons zoo beroert, dat men, zonder nochtans beïnvloed te worden, als gedwongen wordt hun leven te doorgronden en de drijfveren te zoeken waardoor hun werk ontstond; voor mij is dit met Van Ostaijen het geval. In zijn korte studie over Pieter Brueghel kan men nagaan hoe eenzaam hij in dit leven gestaan heeft, maar hoe hij dat wist voor zichzelf en hoe hij dat verklaarde. Misschien zijn dit wel de twee oorzaken waarom ik Van Ostaijen zoo diep en zoo eerbiedig waardeer. [geciteerd in Boeckeaert 1945b:194-195]¹⁴

VOORBEELD C

Volgens Ten Hoopen (1989, p. 354) is bij een magneto-optisch computergeheugen een informatiedichtheid van 10 miljoen tekens per cm² bereikbaar.

VOORBEELD D

Verskillende auteurs hebben de relatie burger-overheid gekarakteriseerd als een bureaucratische paradox: hoe systematischer en neutraler de overheid zich opstelt, hoe groter de kloof tussen de overheid en de burgers (Bruinsma, 1980, p. 265-273; Wagenaar, 1994).

VOORBEELD E

Van Dam en Deugens (1995) vinden de bestaande regels bureaucratisch en waarschuwen tegen de administratieve rompslomp die ze met zich mee brengen. Willems, De Vries en Van Aertsen (1996) voegen daar aan toe dat de tendens naar uniformering van de richtlijnen gemakkelijk tot gevolg kan hebben dat de specifieke veiligheids- en gezondheidsproblemen van allerlei organisaties aan de aandacht ontsnappen; een visie die gedeeld wordt door Konijnenberg e.a. (1997).

VOORBEELD F

David Yamane (2007, p. 40) herformuleert de 'believing without belonging'-theorie van Grace Davie (2000) om deze uitzonderlijke situatie in de VS te duiden.

VOORBEELD G

Oversteegen (1971: 142vv.) stelt 'de samenhang' van een tekst vast door een interpretatie. Göttner (1973: 12, 29) merkt op dat het interpreteren een specifieke hypothetische ontraadseling is van de algemeen vooronderstelde *Sinnzusammenhang* van een tekst. [...] men mag zich beroepen op 'dat aspect van de subjectiviteit van de auteur dat de inhoud van de tekst bepaalt' (Hirsch 1967: 242).

- Wat betekent 'passim' in voorbeeld A?
- Vergelijk voorbeelden A, C en G. In alle drie wordt het auteur-jaarsysteem toegepast, maar toch zijn er verschillen. Leg uit.
- Stel: in een werk wordt een andere auteur geciteerd. Je vindt dit een interessant citaat, maar je kan de oorspronkelijke publicatie niet achterhalen. Wat doe je dan? In welk voorbeeld zien we dit?
- Stel: je wil in je tekst naar twee of meerdere auteurs verwijzen die min of meer hetzelfde hebben gezegd of bewezen. Hoe los je dit op? In welk voorbeeld zien we dit?
- Wat doe je als je verwijst naar een publicatie van meerdere auteurs? Bekijk voorbeeld E. Wat betekent de afkorting 'e.a.'? Waarom staat die bij de derde bronverwijzing, maar niet bij de eerste twee?
- Waarom wordt in voorbeeld F eerst wel een paginanummer genoemd, en in de tweede verwijzing niet?
- Wat betekent 'vv.' in voorbeeld G?

4. HET AUTEUR-JAARSYSTEEM – BRONVERMELDING IN DE TEKST - OEFENING

De auteur van de tekstfragmenten hieronder past het auteur-jaarsysteem toe. Wat kan beter?

FRAGMENT 1

proces, in 2009, werden twee 19-jarige jongens veroordeeld tot 17 jaar gevangenisstraf. [#]Derde jongen moet maar 8 jaar zijn straf uitzitten (<https://barcelonaaaaa.wordpress.com/tag/pinautomaat/>; 20 april 2009).

FRAGMENT 2

dat ze een paar biertjes voor het ~~stoppen~~ [#] bij pinautomaat hebben gedronken, dus ze waren zeker een beetje onder invloed (H. KOCH, *Het diner*, p. 126 - 132). Het is natuurlijk geen

5. HET AUTEUR-JAARSYSTEEM – LITERATUUROPGAVE

Hieronder staan twee fragmenten uit de literatuuropgave van een boek. Bekijk ze goed en beantwoord de vragen.

(A)

- Zoek in de onderstaande literatuuropgave een voorbeeld op van (1) een artikel in een dag- of weekblad, (2) een artikel in een (wetenschappelijk) tijdschrift, (3) een boek en (4) een bijdrage in een boek.
- Op welke manier wordt naar deze publicaties verwezen? Wat zijn de verschillen?

(B)

- Op welke manier zijn de bronverwijzingen gerangschikt? Waarom staat de naam "Van Bastelaere" direct na "Antwerpen"?
- Wat betekenen de volgende afkortingen: 'red.', 'pp.', 'nr.', 'jrg.' en 'id.'?
- Buelens gebruikt hier en daar vierkante haken. Wanneer gebruikt hij die?
- Soms is de auteur van een werk onbekend. Wat doe je dan? Hoe lost Buelens dat op? Geef een voorbeeld.
- Kijk naar Boon 1953 a, b en c. Hoe bepaal je welke bron a, b of c is?

- Van Aelst 1946a: Paul van Aelst, 'Paul van Ostaijen, de weinig gekende?' In: *Zondagspost*, jrg. 2, nr. 7, 1946, p. 2.
- Van Aelst 1946b: Paul van Aelst, 'Klein pleidooi voor Paul van Ostaijen'. In: *Vooruit*, 14 maart 1946.
- Andreus 1990: Hans Andreus, 'De laagste extase'. In: id., *Verzameld proza*, Bert Bakker, Amsterdam, 1990, pp. 743-746.
- Anoniem 1942: [Anoniem], 'Sympathieke reactie'. In: *Volk en Staat*, 28 juli 1942.
- Anoniem 1944a: [Anoniem], 'Kalenderblaadje. Vrijdag 17 maart. De figuur van den dag'. In: *De Gazet*, 17 maart 1944.
- Anoniem 1944b: [Anoniem], 'Wij herdenken heden...'. In: *Het Vlaamsche Land*, 17 maart 1944.
- Anoniem 1950b: [Anoniem], 'Jeugdtheater. Eerste middag van de Poëzie. Paul van Ostaijen'. In: *Gazet van Antwerpen*, 21 november 1950.
- Anoniem 1951: [Anoniem], 'Paul van Ostaijen'. In: *Het Handelsblad*, 8-9 december 1951.
- Anoniem 1996: [Anoniem], '11 juli met Van Ostaijen'. In: *Gazet van Antwerpen*, 11 juli 1996.
- Antonis 1996: Eric Antonis, 'Paul van Ostaijen 100'. In: Geert Buelens en Caroline Terryn (red.), *Paul van Ostaijen 100*, [Pandora], Antwerpen, 1996, p. 3.
- Antwerpen 1997: [Stad Antwerpen, Culturele Promotie], 'Persknipsels Paul van Ostaijen 100. Nederland & Andere landen', Antwerpen, [1997], [ongepagineerd].
- Van Bastelaere 1996a: Dirk van Bastelaere, "'Ik kan geen vrouwefoto's verzamelen". Over de afwezigheid van fotografie'. In: Geert Buelens en Erik Spinoy (red.), *De stem der Loreley. Over Paul van Ostaijen*, Bert Bakker, Amsterdam, 1996, pp. 260-269.
- Bontridder 1979: Albert Bontridder, *Huizen vieren haat*, Elsevier, Amsterdam / Manteau, Antwerpen, 1979, 47 pp.
- Bontridder 1981a: Albert Bontridder, *Inleiding tot de poëzie van Marcel Wauters*, [Stadsbestuur Aalst], [Aalst], [1981], 47 pp.
- Bontridder 1981b: Albert Bontridder, 'Bert Kooijman of de weg naar de heilige onthechting'. In: *Nieuw Vlaams Tijdschrift*, jrg. 34, nr. 3, mei-juni 1981, pp. 412-423.
- Bontridder 1984: Albert Bontridder, *Een oog te veel*, Manteau, Antwerpen, [1984], [ongepagineerd].
- Boon 1947: L.P. Boon, 'Kweddelen'. In: *Parool*, 18 mei 1947 (ook in: Boon 1982:55-57).
- Boon 1951: Louis-Paul [sic] Boon, 'Het geval Wauters'. In: *Nieuw Vlaamsch Tijdschrift*, jrg. 5, mei 1951, pp. 984-996 (ook in Boon 1999:188-198).
- Boon 1953b: Louis-Paul [sic] Boon, 'Antwoord aan Raymond Brulez'. In: *Tijd en Mens* 17, jrg. 4, nr. 1, december 1953, pp. 58-61.
- Boon 1953c: Louis-Paul [sic] Boon, 'De moord op het woord'. In: *Tijd en Mens* 17, jrg. 4, nr. 1, december 1953, pp. 61-62.
- Boon 1954a: L.P.B. [= Louis Paul Boon], [antwoord op Brulez] *Wederantwoord aan Louis-Paul Boon*. In: *Tijd en Mens*, jrg. 4, nr. 4, mei 1954, pp. 207-208.
- Boon 1954b: L. P. Boon, 'De kleine Eva uit de Kromme Bijlstraat'. In: *Tijd en Mens*, jrg. 5, nr. 1-2, oktober 1954, pp. 10-54 (ook in Boon 1990:179-210).
- Boon 1954c: L.P. Boon, 'Moderne Vlaamse Poëzie'. In: *taptoe*, nr. 4, 1954, [ongepagineerd].
- Boon 1955: L. P. Boon, 'over Bontridder'. In: Albert Bontridder, *Dood hout*, C.P.J. van der Peet, Amsterdam, [1955], pp. 4-5.

Bron: Geert Buelens, *Van Ostaijen tot heden. Zijn invloed op de Vlaamse poëzie*, Antwerpen, 2001, p. 1223 en p. 1233

Er zijn natuurlijk ook andere manieren waarop een literatuurlijst opgesteld kan worden. Vergelijk bijvoorbeeld deze fragmenten uit literatuurlijsten:

- Maes, F. (2000). *Argumentatieleer*. Antwerpen: Universitaire Pers.
- Maes, F. (2004). *Zuiver argumenteren*. Antwerpen: Universitaire Pers.
- Willems, H. (1998a). *De Arbo-richtlijnen aan de toets der kritiek onderworpen*. Elst: De Wuurde.
- Willems, H. (1998b). *De keuringsarts gemangeld tussen werkgever en werknemer?* Elst: De Wuurde.

Bron: Haeseryn e.a., *De schrijfregels*, Nijmegen, 2010, p. 48. Geraadpleegd op 30:06:2011 via www.ru.nl/publish/pages/551855/schrijfregels-versie20101.pdf

- Bourdieu, P., 1979. *La distinction. Critique sociale du jugement*. Parijs: Minuit.
- Deel, T. van, 1980a. 'Zo historisch mogelijk (Louis Paul Boon, *Pieter Daens*, 1971)'. In: idem: *Recensies*. Amsterdam: Querido, pp. 27-30.
- Deel, T. van, 1980b. 'Hoe ziet onze SNIF eruit? (Gerit Krol, *De chauffeur verveelt zich*, 1973)'. In: idem: *Recensies*. Amsterdam: Querido, pp. 162-165.
- Kant, I., 1968. *Kritik der Urteilskraft*. Leipzig: Reclam [1790].
- Knoke, D. en Kuklinski, J.H., 1982. *Network analysis*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Mohr, J.W., 1998. 'Measuring meaning structures'. In: *American Review of Sociology* 24: pp. 345-370.
- Nooy, W. de, 2002. 'The dynamics of artistic prestige'. In: *Poëties* 30, Amsterdam: North Holland, pp. 147-167.
- Nooy, W. de, Mrvar, A. en Batagelj, V., 2004. *Exploratory network analysis with Pajek*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bron: Hugo Verdaasdonk, *Snijvlakken van de literatuurwetenschap*, Nijmegen, 2008, p. 213.

6. VERWIJZEN NAAR INTERNETPUBLICATIES – UITLEG + VOORBEELDEN

Ook een internetpublicatie beschrijf je op dezelfde manier als een boek. Vermeld eerst de auteur(s), vervolgens het jaartal van verschijnen, gevolgd door een punt. Dan volgt cursief de titel van de publicatie. Als de auteur onbekend is, gaat de titel voorop. Als de publicatie geen titel heeft, kun je een omschrijving van de inhoud tussen haakjes toevoegen. Daarna vermeld je wanneer je de website geraadpleegd hebt. Dat kan van belang zijn omdat publicaties op het internet vaak van inhoud veranderen of slechts een beperkte tijd beschikbaar zijn. Ten slotte voeg je ook het volledige internetadres toe.

Voorbeeld 26:

Hendrickx, R. (2002). *Allen op (het) Iinternet*. Geraadpleegd op 6 oktober 2006 via http://vrtaal.net/taaldatabanken_master/just/020620.shtml.

Zijlmans, M. & Salemans, B. (2005). *De cursus Nederlands die iedereen wil volgen*. Geraadpleegd op 28 oktober 2005 via <http://taalschrift.org/reportage/000907.html>.

Voorbeeld 27:

Literatuurlijsten (algemeen) (2006). Geraadpleegd op 6 oktober 2006 via <http://taaladvies.net/taal/advies/tekst/87/>

Bron: Haeseryn e.a., *De schrijfregels*, Nijmegen, 2010, p. 53-54. Geraadpleegd op 30:06:2011 via www.ru.nl/publish/pages/551855/schrijfregels-versie20101.pdf

- Wat doe je met gedigitaliseerde artikelen en boeken – bijvoorbeeld afkomstig uit de DBNL?
- Hoe verwijfs je naar cd-roms? Hoe kan je naar de cd-rom hieronder verwijzen in je literatuuropgave?
- Als je gebruik maakt van Van Dale, zet je dit dan in je bibliografie? Wanneer wel/niet?

7. HET AUTEUR-JAARSYSTEEM – LITERATUUROPGAVE – OEFENING

Hieronder staan twee literatuuropgaves. Beide auteurs hebben het auteur-jaarsysteem gebruikt. Wat kan beter? Pas aan.

LITERATUUROPGAVE 1

Bronnen:

H. Koch, *Het diner*, Eerste druk, Athos Amsterdam, 2009, p. 301

<http://www.scholieren.com/boekverslagen/30490>

- Eelke, Boekverslag Herman Koch, 7 oktober 2009

<https://barcelona444.wordpress.com/tag/pinautomaat/>

- Edwin Winkels, De neefjes van Herman Koch, geplaatst op 20 april 2009

LITERATUUROPGAVE 2

Bibliografie:

Vuijsje, Robert; *Alleen maar nette mensen*; Nijgh & Van Ditmar; 2010; ISBN 978 90 388 92870

¹ Meershoek Patrick, 'Zwarte vrouwen furieus over boek Vuijsje',

<http://www.parool.nl/parool/nl/4/AMSTERDAM/article/detail/242773/2009/05/14/Zwarte-vrouwen-furieus-over-boek-Vuijsje.dhtml>, geraadpleegd 25-05-2011

² Pronk Iris, 'Gemengde reacties op 'echte negerin'', *Trouw*,

<http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/nieuws/article/detail/1140561/2009/05/13/Gemengde-reacties-op-echte-negerin.dhtml>, geraadpleegd 15-06-2011

³ Pruis Marja, 'Stoute jongens', *De Groene Amsterdammer*,

<http://www.groene.nl/2009/28/stoute-jongens>, geraadpleegd 15-06-2011

⁴ Meershoek Patrick, 'Zwarte vrouwen furieus over boek Vuijsje',

<http://www.parool.nl/parool/nl/4/AMSTERDAM/article/detail/242773/2009/05/14/Zwarte-vrouwen-furieus-over-boek-Vuijsje.dhtml>, geraadpleegd 25-05-2011

⁵ Meershoek Patrick, 'Zwarte vrouwen furieus over boek Vuijsje',

<http://www.parool.nl/parool/nl/4/AMSTERDAM/article/detail/242773/2009/05/14/Zwarte-vrouwen-furieus-over-boek-Vuijsje.dhtml>, geraadpleegd 25-05-2011

8. HET VOETNOTSYSTEEM – Bronvermelding onderaan de tekst

- De bron kan ook in een voetnoot vermeld worden. Ook bij dit systeem worden uiteenlopende conventies gebruikt. Als voor de eerste keer naar de bron verwezen wordt is de referentie volledig. Toch zijn er enkele verschillen met de referenties in de bibliografie. Welke?
- Als je voor de tweede, derde, enz. keer naar een bron verwijst, kan je een verkorte referentie gebruiken. Hoe doe je dat? Kijk naar het voorbeeld op de volgende pagina.

VOORBEELD

- 3 G.J. Dorleijn, 'Spiegel en doorgeefluik. Schoolpoëtica's in de twintigste eeuw'. In: F.A.H. Berndsen (red.), *Poëtica-onderzoek in de praktijk*. Groningen 1993, p.115-128. Citaat p.119.
- 4 Albert Westerlinck, *Het schoone geheim der poëzie*. Antwerpen etc., z.j. [1946]; A.W. de Groot, *Algemene versleer*. Den Haag 1946; Achilles Mussche, *Nederlandse poëtica*. Brussel 1948; J. Elema, *Poëtica*. Den Haag 1949; H.J.M.F. Lodewick, *Literaire kunst*. 's-Hertogenbosch 1968 (eerste druk: 1955); W. Drop & J.W. Steenbeek, *Indringend lezen 1: 'Close-reading' van poëzie*, Groningen 1970; Hugo Brems, *De dichter is een koe*. Over poëzie. Amsterdam 1991; W. Bronzwaer, *Lessen in lyriek*. Nieuwe Nederlandse poëtica. Nijmegen 1993; Ernst van Alphen e.a., *Op poëtische wijze. Handleiding voor het lezen van poëzie*. Bussum/Heerlen 1996; Erica van Boven & Gillis Dorleijn, *Literair mechaniek. Inleiding tot de analyse van verhalen en gedichten*. Bussum 1999.
- 5 Marjorie Perloff schrijft, Barthes citerend: 'modern poetry has the "essentialist ambitions" of trying to "actualize the potential of the signified in the hope of at last reaching something like the transcendent quality of the thing"'. Marjorie Perloff, *Poetic License. Essays on Modernist and Postmodernist Lyric*. Evanston 1990, p.269.
- 6 Westerlinck, *Het schoone geheim*, p.211.
- 7 Mussche, *Nederlandse poëtica*, p.12.
- 8 Vestdijk, *De glanzende kiemcel*, p.35.
- 9 Brems, *De dichter is een koe*, p.66.
- 10 Drop & Steenbeek, *Indringend lezen*, p.32.

Bron: Thomas Vaessens en Jos Joosten, *Postmoderne poëzie in Nederland en Vlaanderen*, Nijmegen, 2003, p. 252.

9. HET VOETNOOTSISTEEM – LITERATUUROPGAVE

VOORBEELD

AANGEHAALDE LITERATUUR

- Abdolah, Kader – *De meisjes en de Partizanen. Verhalen*. Breda 1995.
- Abdolah, Kader – 'Meneer Bolkestein, uw waarheid is leeg'. In: *de Volkskrant*, 14-3-1998.
- Abma, Ruud – *Jeugd en tegencultuur. Een theoretische verkenning*. Nijmegen 1990.
- Abrams, M.H. – *The Mirror and the Lamp. Romantic Theory and the Critical Tradition*. London 1953.
- Abrams, M.H. – *Natural Supernaturalism. Tradition and Revolution in Romantic Literature*. New York etc. 1971.
- Adriaens-Pannier, Anne – 'Tijd- en strijdschriften van de Avant-Garde in België 1917-1929'. In: F. Leen (e.a., red.), *Avant-Garde in België 1917-1929*. Brussel 1992, p. 165-223.
- Akker, W.J. van den – 'En marche vers le ciel. Over 'Het lied der dwaze bijen''. In: *De Revisor* 11-4, 1984, p. 72-79.
- Akker, W.J. van den & G.J. Dorleijn – 'Gij moet maar ijverig doorwerken. De jonge dichter M. Nijhoff en de tijdschriften'. In: *Literatuur* 4, 1986, p. 211-222.
- Akker, W.J. van den & G.J. Dorleijn – 'Stemmen uit de redactie. Een documentaire over het redactiebeleid van *De Gids* tussen 1916 en 1926'. In: W.J. van den Akker (e.a., red.), *Traditie en vernieuwing*. Utrecht etc. 1985, p. 146-177.
- Akker, W.J. van den – *Een dichter schreit niet. Aspecten van M. Nijhoffs externe poetica*. Utrecht 1985. 2 dln.
- Akker, W.J. van den – 'De schrijver in een impasse. Over 'De schrijver' van M. Nijhoff (I)' en 'De impasse van de schrijver. Over 'Impasse' van M. Nijhoff (II)'. In: *De nieuwe taalgids* 80-5, 1987, p. 386-406 en 82-2, 1989, p. 121-134.

Bron: Thomas Vaessens, *Circus Dubio & Schroom*, Amsterdam/Antwerpen, p. 251.

(A)

- Zoek een voorbeeld op van (1) een artikel in een dag- of weekblad, (2) een artikel in een (wetenschappelijk) tijdschrift, (3) een boek en (4) een bijdrage in een boek.
- Op welke manier wordt naar deze publicaties verwezen? Wat zijn de verschillen?

(B)

- Wat betekenen de cijfers in de zevende verwijzing: *De Revisor* 11-4?
- Wat betekent de afkorting 'dln.'?
- Wat betekent 'e.a., red.'?

10. LITERATUUROPGAVE ALFABETISCH RANGSCHIKKEN – OEFENING

Een literatuuropgave rangschik je alfabetisch, op de achternaam van de auteur – welk systeem je ook gebruikt. Rangschik de volgende namen alfabetisch, als in een literaturopgave.

A.F.G. Willems	Editie Kaat Willemsen	Marijke van de Schoor
Joop van der Horst	<u>Herman De Coninck</u>	mr. Eddy Van Vliet
LOUIS PAUL BOON, HUGO CLAUS EN HARRY MULISCH		prof. dr. F. De Vries
J.P.G. Schattmans	<i>Mevr. An de Wit</i>	Redactie: Jaap Verdries
Desiderius Erasmus, vertaald door Paula Bloem		Willem Kloos. Editie: Charlotte Cat
A. Koot en D. Stevin	A. Koot	A. Koot en L. Van Damme

11. BRONNEN VERMELDEN – HERHALINGSOEFENING

(A) Hieronder vind je verwijzingen in voetnoten. Wat kan beter? Pas aan.

¹Vos, Ch.: *Het verleden in bewegend beeld: Inleiding in de analyse van films en televisieprogramma's*, Amsterdam 2007. [online]

Bereikbaar op <<http://odur.let.rug.nl/avalon/literatuur2/chrisvos.htm#>> [geraadpleegd op 14/01/2010. 10:22]

² (ibid)

³ (ibid)

⁴ BRUSSELMANS, H.: *Ex-drummer*. Amsterdam: 2007, Uitgave van Sanoma Magazines Belgium-'HUMO's BOEK + FILM'. Uitgegeven met licentie van Uitgeverij Prometheus, Amsterdam, 1e druk 1994. 117 p. ISBN: 978-90-789-8006-3 (p.106)

⁵ MORTIER, K.: *EX DRUMMER*. © 2007 CCCP, ® 2007 A-Film Distribution PArtwork and design 2007.

(B) Wat vind je van onderstaande literatuurlijst? Verbeter waar nodig.

1. BERGHMANS, Eva (1999): *De passievrucht pleidooi voor romantiek*. In *De Standaard*.
2. GERITS, Joris (1999): *Wie is de dader? De vader! : Karel Glastra van Loon. De passievrucht: trendy maar halfslachtig*. In *De Morgen*.
3. HP / De Tijd (1999): *Vader onbekend*.
4. LINSSEN, Dana (2003) [online]: *De gehele geile waarheid*.
<http://www.filmkrant.nl/av/org/filmkran/archief/fk250/passievr.html>